

GLAS GORENJSKE

UREJA URELNISKI ODBOR / ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / UREDNIŠTVO IN UPRAVA: KRANJ, KOROŠKA C. 6; TELEFON 475; TEK. RAČ. PRI NB KRANJ-OKOLICA STEV. 624-T-127 / IZHAJA VSAKO SOBOTO / LETNA NAROČNINA 400 DIN, POLLETNA 200 DIN, ČETRTLETNA 100 DIN, MESEČNA 35 DIN / POSAMEZNA ŠTEVILKA STANE 10 DIN

Poglejmo resnici v obraz

Popraviti moramo tisto, kar so podjetja zagrešila z nerealnimi plani

Kranj, 22. decembra.

Na današnji skupni seji Okrajnega zbora in Zbora proizvajalcev Okrajnega ljudskega odbora v Kranju, sta bili poglavni točki dnevnega reda: razprava o poročilu Sveta za gospodarstvo o izpolnitvi družbenega plana v prvih devetih mesecih letošnjega leta in Odlok o spremembah odloka o družbenem planu okraja Kranj za leto 1954.

Če pogledamo finančno izpolnitev plana za prva tri četrtletja letošnjega leta lahko takoj opazimo, da so gospodarske organizacije planirani letni dobiček v višini 2 milijardi 930 milijonov 739.000 dinarjev dosegle s 3 milijardami 733 milijoni 262.000 dinarji, kar pomeni že 127 odstotno letno izpolnitev. Predvideva pa se, da bo celotni plan dobička dosežen celo s 164 odstotki.

Finančna realizacija proizvodnje, ki je v prvem polletju znašala 58% letnega plana, se je v tretjem tromesečju povečala za 30-32%, medtem ko je ocena za zadnje tromesečje — upošteva akcijo za znižanje cen — celo nižja in znaša 29%. Tako bo po sedanjih ocenah letna realizacija dosežena s 119 odstotki, ali 19 odstotkov nad planom.

Količinska izpolnitev 9 mesečnega plana pa je bila dosežena z 79 odstotki. Ker upravičeno lahko pričakujemo, da ne bo proizvodnja v zadnjem tromesečju manjša od 9-mesečnega povprečja, lahko trdimo, da bo konec leta proizvodni plan presežen za 5 do 6 odstotkov.

Nastaja torej občutna razlika med vrednostno in količinsko izpolnitvijo letošnjega družbenega plana, ki znaša 13 do 14 odstotkov. Od te razlike odpade približno 3% na povečanje brutto produkta za nepredvideno obdavčenje s promet, davkom onega dela izvoznih tkanin, ki so bile zaradi trenutnega zastoja v izvozu prodane na domačem trgu. Ostalih 10 do 11% razlike pa je predvsem pripisati povečanju prodajnih cen.

O neupravičenem porastu cen v letošnjem letu smo že mnogo govorili. Navajali smo, da je osnovni vzrok za porast cen predvsem v tem, da so podjetja

zaradi nekaterih nejasnosti v kalkuliranju (morda tudi delnega nezaupanja v naš gospodarski sistem!), računala z znanimi podražitvami surovin in ostalega proizvodnega materiala.

Ta bojazen pa se je pokazala kot neupravičena, tembolj zaradi tega, ker se materialni stroški podjetij na splošno niso povečali, marveč so bili celo relativno nižji od planiranih. V treh tromesečjih 1954 so znašali le 75%, medtem ko bi dejanskemu porastu obsega proizvodnje ustrezala 79 odstotna letna realizacija.

Odborniki so v nadaljevanju razprave sprejeli tudi Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o družbenem planu okraja Kranj za leto 1954. Iz sprejete odloka povzemamo nekatere pomembnejše ugotovitve:

Upošteva višino sredstev, ki bodo zaradi spremembe republiških planskih instrumentov na pozornost, o tem ne bi več pisali. Omembe vredno pa je sestavljanje družbenega plana za prihodnje leto prav posebno zaradi nekaterih pojavov, ki mečejo dokaj slabo luč na nekatera podjetja in ki nas lahko pripeljejo do enakih gospodarskih anomalij kot je bil to primer v letošnjem letu. O vseh teh problemih so se namreč pogovorili preteklo sredo v nabito polni dvorani OLO v Kranju, direktorji in računovodje ter predstavniki delavskih svetov in upravnih odborov skoraj vseh proizvodnih podjetij v kranjskem okraju. Iz precej živahne razprave lahko povzemamo, da je gledanje nekaterih gospodarskih organizacij na planiranje za prihodnje leto dokaj neodgovorno, ker hočejo nekateri ponoviti prakso iz letošnjega leta in vnesti v svoje planne določene materialne rezerve. Če bi razlike med akumulacijo, ki jo lahko dajo posamezna podjetja in planirano v prihodnjem letu bile majhne, tega ne bi niti omenjali. Toda gre za vsoto 700 milijonov din družbene akumulacije! Toliko manj so namreč planirala podjetja kranjskega okraja. Na osnovi letošnjih predračunov pa bi lahko ta znesek več ali manj z lahkoto prispevala naši skupnosti.

Čeprav že sama sestava družbenega plana zasluži vso našo

razpolago za negospodarske investicije, se bodo plani na nekaterih negospodarskih investicijah spremenili oziroma dopolnili: približno 1 milijon dinarjev več bodo lahko uporabili v občini Besnica za dograditev ceste Jamnik—Dražgoše. Tudi račun za stavbo Ljudske milice v Cerkljah, katere gradnja prvotno ni bila predvidena v družbenem planu, bo plačan v znesku 2.904.000 dinarjev. Pri ostalih negospodarskih investicijah ni bistvenih sprememb.

Leto pomembna pa je sprememba III. dela družbenega plana (točke b, c in d), ki govori o »Deležu mestnih občin s posebnimi pravicami« o odstotku udeležbe na dobičku. Tako se Ljudskemu odboru mestne občine v Kranju poveča udeležba od 53 odstotkov na 62,89 odstotkov, Trzinu pa se zmanjša od 77 odstotkov na 71,29 odstotkov, medtem ko se delež LOMO Škofja Loka na delu ostanka dobička, ki pripada OLO po odbitku udeležbe mestnih občin, poveča od 7,4 na 9,2 odstotka.

Predstavniki občine Cerklje je zahteval spremembo današnjega popravka družbenega plana, in sicer tako, da bi se od dodat-

nega izrednega kredita, ki ga je dobil LOMO Kranj od Izvršnega sveta, vzame 2.400.000 dinarjev za plačilo računov vodovoda v Velesovem, ki je že dograjen. Vendar tega predloga odborniki niso izglasovali.

Po odmoru so odborniki razpravljali še o nekaterih manj pomembnih gospodarskih problemih ter o dodatni točki dnevnega reda, ki jo je predlagal predsednik OLO tov. Kosmelj, o imenovanju Komisije za delovne spore.

A. Nov zdravstveni provizorij v Kranju

OB ZDRUŽITVI OKRAJNIH SINDIKALNIH SVETOV KRANJSKEGA IN RADOVLJIŠKEGA OKRAJA

V družbenem upravljanju je bilo premalo sodelovanja

Preteklo soboto dopoldne sta se v Kranju sestala Okrajna sindikalna sveta kranjskega in radovljiskega okraja in na skupščini sprejela sklep, da se oba foruma združita v enoten organ, ki bo v skupnosti komun na Gorenjskem predstavljal enotno sindikalno vodstvo Gorenjske.

Pri združitvi sindikal. vodstva za vso Gorenjsko ne gre za neko novo upravno formacijo, temveč le za korak naprej pri razvijanju in demokratizaciji

družbenih odnosov. Družbeno upravljanje bo na ta način došlo le še večji razmah; najširšemu krogu delovnih ljudi bo omogočeno, da sodelujejo v upravljanju. — Oba dosedanja Okrajna sindikalna sveta sta imela doslej več ali manj iste probleme in isto delo. Združeni forum pa bo poslej lahko reševal vprašanja v veliko širšem obsegu in na ta način vključil v neposredno upravljanje vse več ljudi. Združitev obeh svetov pa je prav tako odraz odmiranja administrativnega upravljanja.

Dosedanje delo sindikatov ni bilo vedno tako, kot bi po svojem pomenu in vlogi moralo biti. Sindikalne podružnice so bile premalo aktivne in prav malo je bilo primerov, da bi sindikat o nekem vprašanju sklical sestanek delovnega kolektiva, na katerem bi skupno rešili ta ali oni problem. Tudi delo delavskih svetov in upravnih odborov v naših kolektivih je bilo marsikdaj odtrgano od življenja v podjetjih, prav zaradi tega pa čisto ni bilo demokratično. Sindikati večkrat niso znali preprečiti samovoljne narave v podjetjih, pa tudi finančnim in podobnim prekrškom niso posvetili dovolj pozornosti.

In končno zavedajmo se izreka: »Ne plujmo v lastno skledo!«

I. AUSEC

Širom po Gorenjski so proslavili Dan JLA

Kranjska »Svoboda« je skupno s pripadniki JLA v Kranju na večer pred praznikom Jugoslovanske ljudske armade priredila svečano akademijo v veliki dvorani Sindikalnega doma. Po državni himni in skrbno pripravljenem govoru, je orkester »Svobode« odigral dve daljši skladbi. Zlasti drugo — uverturo »Orfeus pod zemljo« — precej zahtevno, je orkester izvajal zadovoljivo in so jo tudi poslušalci sprejeli z navdušenim poskanjem. Po recitacijah je še moški pevski zbor zapeel nekaj pesmi.

Na Javorniku pa je v počastitev Dneva JLA imel uspešno telovad. akademijo TVD »Partizan«. S to akademijo je javorniški »Partizan« zaključil tudi najuspešnejše leto svojega obstoja. Občinstvo je bilo z akademijo izredno zadovoljno in jo je ocenilo za doslej najboljšo telovadno akademijo na Javorniku.

Na svečani prireditvi v počastitev Dneva JLA, ki so jo imeli v Radovljici, je sodeloval pevski zbor jeseniške »Svobode« ter mestno gledališče z Jesenic s Petrovičevo komedijo »Vozel«.

Tudi na Bledu so imeli svečano akademijo. Po končani akademiji pa so predstavniki enot JLA imeli sprejem v hotelu Toplice, kamor so povabili okoli 250 zastopnikov ljudske oblasti, političnih in drugih organizacij.

V dvorani Sindikalnega doma na Jesenicah je bila v sredo zvečer slavnostna akademija v počastitev dneva JLA, ki jo je organiziral UROJ Jesenice. O pomenu dneva JLA je govoril major Marinkovič iz Radovljice, kulturni program pa so izvajali: godba na pihala in mešani pevski zbor jeseniške »Svobode« ter recitatorji jeseniške gimnazije. Akademija je lepo uspela, žal pa je bil obisk kljub razposlanim vabilom vsem rezervnim oficirjem in ustanovam na območju Jesenic, zelo slab. Mislimo, da je tak odnos do počastitve praznika naše slavne ljudske armade, vse graje vreden.

Ne varajmo samega sebe!

Zavedajmo se odgovornosti pred delovnim ljudstvom

Pred nekaj dnevi sta zvezna odbora za gospodarstvo obeh zborov Zvezne ljudske skupščine že zaključila razpravo o družbenem planu za prihodnje leto. Tudi republiški gospodarski organi bodo kmalu končali z delom, medtem ko Svet za gospodarstvo okr. Kranj pravkar dokončuje zadnje finančne izračune.

Čeprav že sama sestava družbenega plana zasluži vso našo

pozornost, o tem ne bi več pisali. Omembe vredno pa je sestavljanje družbenega plana za prihodnje leto prav posebno zaradi nekaterih pojavov, ki mečejo dokaj slabo luč na nekatera podjetja in ki nas lahko pripeljejo do enakih gospodarskih anomalij kot je bil to primer v letošnjem letu. O vseh teh problemih so se namreč pogovorili preteklo sredo v nabito polni dvorani OLO v Kranju, direktorji in računovodje ter predstavniki delavskih svetov in upravnih odborov skoraj vseh proizvodnih podjetij v kranjskem okraju. Iz precej živahne razprave lahko povzemamo, da je gledanje nekaterih gospodarskih organizacij na planiranje za prihodnje leto dokaj neodgovorno, ker hočejo nekateri ponoviti prakso iz letošnjega leta in vnesti v svoje planne določene materialne rezerve. Če bi razlike med akumulacijo, ki jo lahko dajo posamezna podjetja in planirano v prihodnjem letu bile majhne, tega ne bi niti omenjali. Toda gre za vsoto 700 milijonov din družbene akumulacije! Toliko manj so namreč planirala podjetja kranjskega okraja. Na osnovi letošnjih predračunov pa bi lahko ta znesek več ali manj z lahkoto prispevala naši skupnosti.

Nihče ne zanika določenih gospodarskih težav naše države, ki so tako objektivnega kot subjektivnega značaja. Vendar je tako nezaupanje v naš gospodarski sistem skrajno neumestno in neodgovorno. Če sedaj pa je zveznimi gospodarskimi instrumenti zagotovljeno, da bodo vsa nad planom realizirana sredstva podjetjem pobrana. To je vsekakor ukrep, ki bo že v kralj zadržal nepravilnosti, ki bi se v nasprotnem primeru lahko pripetile.

Vendar ne gre za to, ali bo v podjetju ostal presežek ali ne. To pravzaprav ne bi bilo tako pomembno, če ne bi pri tem šlo za celotno naše gospodarstvo in življenski raven v vsej državi. Ali se nekatera podjetja ne morejo še osvoboditi ozkega gledanja le na svoje podjetje? Zakaj ne bi skušala čimveč prispevati k stabilizaciji našega

Bralcem in naročnikom sporočamo

Današnja številka našega lista je zaradi občutnega pomanjkanja papirja izšla samo na štirih straneh. Cenjene naročnike in bralce prosimo, da nam to oprostite. Uredništvo bo čimprej skušalo zagotoviti zadostne količine papirja. Ze v novoletni številki, ki bo izšla v četrtek, 30. decembra zjutraj, bomo povečali obseg in poleg tega pripravili našim bralcem tudi ličen stenski koledar za leto 1955.

V novoletni številki bomo pričeli s široko akcijo pod imenom:

»JANUAR — MESEC GLASU GORENJSKE«

S tem želi naše uredništvo še povečati krog naših prijateljev in bralcev. Ze v prvi številki prihodnjega leta bomo razpisali veliko nagradno križanko v naslednjih pa več nagradnih anket. Za zaključek te velike akcije pa razpisuje uredništvo tednika »Glas Gorenjske«

VELIKO NAGRADNO ZREBANJE

z lepimi in bogatimi nagradami. Povemo naj le, da srečne izžrebance čakajo radio aparat, kuhinjska oprava, gradbeni material, tekstilno blago in še mnogo drobnih, praktičnih dobitkov v vrednosti pol milijona dinarjev. Številne nagrade so darovala za naše naročnike podjetja iz vse Gorenjske.

Velikega nagradnega zrebanja, ki bo v prvi polovici meseca marca se bodo lahko udeležili vsi naši naročniki, ki bodo imeli za vse leto vnaprej plačano naročnino. Ostalih nagradnih razpisov pa se bodo lahko udeležili vsi naši bralci.

Da bo vsem naročnikom omogočeno sodelovanje pri velikem nagradnem zrebanju, jih bodo konec januarja in v začetku februarja obiskali pismonoše z izpolnjenimi položnicami in naročniki bodo lahko brez tekanja in izpolnjevanja položnic plačali naročnino za leto 1955 kar na domu. Zato vsem naročnikom sporočamo, da jim do obiska pismonoš naročnino ni treba pošiljati.

Ob koncu naročnikom in bralcem sporočamo še to, da bo v prihodnjem letu naš list redno prinašal uradno prilogo Okrajnega ljudskega odbora zveze gorenjskih komun, opremljeno s poljudnimi komentarji.

UREDNIŠTVO »GLASU GORENJSKE«

Iz vsebine

Vsaka komuna ima svoje posebnosti

PARTIZANSKE RAZGLLEDNICE

Bogata dežela revnih ljudi

KRANJSKA »SVOBODA« PRED ODGOVORNO NALOGO

Plodno prosvetno delo v Podnartu

PO GOSTOVANJU LJUBLJANSKE DRAME V KRANJU

Sport — šport — šport

ZREBANJE 61. KOLA DRŽAVNE LOTERIJE

Menda so še vedno na svetu ljudje, ki ne vedo, da se je druga svetovna vojna končala že pred skoraj desetimi leti. Pred nekaj dnevi so se namreč oblastem prijavili štirje japonski vojaki, ki so deset let živeli v pragzdovih Nove Gvineje in ves ta čas niso vedeli, da je vojne konec. V kratkem se bodo vrnili na Japonsko.

GONJA PROTI »MUSLI-
MANSKIM BRATOM«
SE NADALJUJE

Te dni se je pričel v Kairu doslej največji sodni proces proti 47-članski skupini pripadnikov organizacije »Muslimanski bratje«. V tej skupini, ki je doslej največja, ki je bila pred sodiščem, je tudi nekaj policijskih oficirjev.

OSTER PROTEST

Ciprski episkop Kiprijanos je ostro protestiral pri premieri angleške vlade Churchill, pri vodji laburistov Attleeju, pri vodji liberalcev Daviesu in pri predsedniku Spodnjega doma Morrisonu, ker so britanske čete streljale na prebivalce Cipra. Prebivalci tega otoka, ki je sedaj pod angleško upravo, želijo biti priključeni h Grčiji in zato že nekaj mesecev demonstrirajo proti angleškemu protektoratu.

8 LET

OSVOBODILNE VOJNE

Predsednik Vietminha Ho Si Minh je v svojem govoru ob priliki 8-letnice osvobodilnega boja dejal, da se v deželi pričinja ostra politična borba, ki bo marsikdaj težavnejša kot je bila vojna, v kateri so izbojevali zmago.

NEZADOVOLJSTVO
SICILSKE POKRAJINSKE
VLADE

Ameriška petrolejska družba, ki ima pravico izkoriščati nafto na Siciliji je sklenila, da bodo prenehali s črpanjem petroleja iz vrelcev v bližini Raguse. Sklep družbe je izzval veliko nezadovoljstvo in presenečenje sicilske pokrajinske vlade, je zaradi tega vložila protest.

Vsaka komuna ima svojo posebnost

V teku so konference za združitev političnih vodstev po komunah Konference naj same najdejo vsebino svojega dela

Razpravljanje o komunah je pri naših ljudeh naletelo na veliko zanimanje. Na sestankih so bili podrobno poučeni o poteku priprav za formiranje komunalnih skupnosti na Gorenjskem. Širokim plastem delovnih ljudi je danes naloga in funkcija bodoče komune jasna in razumljiva, prav tako pa jim je znano in razumljivo družbeno upravljanje. Vendar smo že večkrat maleteli na zanimiv pojav; ljudje namreč hočejo prehiteti sam razvoj formiranja komun in pri tem ne upoštevajo objektivnih okoliščin, ki nujno vplivajo na ustanavljanje komunalnih skupnosti. Dosedanja razprava v vrstah Socialistične zveze in Zveze komunistov, ki je dobila pravno osnovo na zborih volivcev, nam danes jasno kaže konkretno pot

pri izvajanju programa organizacije komun. V zadnjih dneh se politične organizacije temeljito pripravljajo na združitev občinskih političnih organizacij po komunah. Konference, ki bodo v ta namen sklicane, imajo po vsebini zgodovinsko vlogo pri reševanju političnih in gospodarskih vprašanj v bodočih komunah. To delo so konference že opravile v komuni Jesenice in Poljanska dolina. Združile so se organizacije Zveze komunistov, takoj za temi pa tudi organizacije SZDL. Po našem mnenju Kdo naj bi bili zastopniki organizacij na teh konferencah? Po našem mnenju to ne bodo konference, ki so ob koncu leta običajne, kjer se polaga obracun o delu v preteklem letu.

Te konference bodo imele za svojo nalogo, da opravijo prvi zgodovinski akt pri oblikovanju komunalnih skupnosti in mu dajo tudi močno politično vsebino. Na konferenci se bodo srečali občinski politični predstavniki, ki bodo zrušili dotedanje ozke okvire občinskih meja iz svojih vrst izvolili enotno politično vodstvo komune, katerega naloga bo, usmerjati in razvijati družb. upravljanje v komunalni skupnosti. Problemi, ki jih že zasledimo na teh konferencah so tako različni, da v nobenem primeru ne moremo govoriti o nekem okviru, ki naj bi veljal za vse komune. Vsaka komuna ima namreč svoje specifičnosti. Nihakor ne moremo vsklajati nalog jeseniške komune z nalogami komune v Poljanski dolini, ki bo imela izredno veliko dela za zaostalostjo v proizvodnih odnosih. Prav zato, ker imajo vse bodoče komunalne skupnosti tako različne pogoje svojega razvoja, danes ne moremo dajati nobenih navodil in »receptov«, kako naj se razvija razprava in o čem naj govorijo politični predstavniki na teh konferencah. Svojo pravo pot, razpravljanje in sklepanje o nadaljnjem delu bo morala izluščiti vsaka konferenca za sebe.

Na Homcu pri Kamniku gradijo postajo

Pred kratkim so na Homcu pri Kamniku začeli z gradnjo novega postajnega poslopja. V

narodnoosvobodilni borbi je bila ta postaja popolnoma porušena in vsa leta po vojni morajo čakati potniki na vlak kar na dežju, snegu in mrazu. Nihi lesene lope niso postavili, čeprav izstopa in vstopa tu dosti potnikov (povprečno ob vsakem vlaku 20 do 30). »Kolodvor« je predstavljala le vegasta lesena tabla s komaj čitljivim napisom.

Iz Nomnia

Nomenj, majhna vasica, ki je med narodnoosvobodilnim bojem izmed vseh bohinjkih vasi največ trpela, — saj so jo ob uporabi Nemci zažgali, v svarilo metali v ogenj žive ljudi in potem polnili svoje lepake z nomenjskimi vaščani skoraj vselej, kadar so streljali talce, — se svojega dneva, ko je bil v krvi zadušjen upor, vsako leto spomni z lepo delovno zmago. Lani so spustili v pogon svojo električno centralo in tako dobili v vasi električno luč, letos pa so svojo vasico razsvetlili z neonsko razsvetljavo. Kar prijetno je človeku, ko se ponoči pelje skozi lepo razsvetljeno vasico, če pomisli, da javna razsvetljava niti v vseh mestih ni urejena. Podjetnost in marljivost Nomenjcev je prav gotovo lahko marsikomu vzgled; njihove delovne zmage, ki jih praznujejo vsako leto na dan, ko je Bohinj planil v upor proti okupatorju, pa pričajo, da tistih dni niso in ne bodo pozabili.

Zato je bil res že skrajni čas, da je Železnica začela urejevati to postajališče. Škoda je le, da so se odločili v tako poznem jesenskem času. Čeprav imajo temelje — ki kažejo, da bo splotje dovolj veliko in bo ustrezalo zahtevam kraja — že zabetonirane, z gradnjo zaradi vremena letos pač ne bodo prišli daleč. Pričakujemo pa, da bo delo končano vsaj do prihodnjega poletja in da ne bo tako kot v Domžalah, kjer postaja že več let — ne na novo gradijo — ampak samo povečujejo!

Med drugo svetovno vojno so postaje ob kamniški progji zelo trpele. Z dograditvijo homške pa bodo vse štiri, ki so bile porušene, obnovljene (Duplica, Homec, Jarše, Trzin).

O dveh daljnih deželah

ki sta nam vendacle blizu

Bojiti deže'a evnih ljudi

»INDIJA JE DEZELA siromasnih ljudi, a vendar ni siromašna dežela«, je dejal poznavelec indijskih razmer P. Datt. Povedal je veliko resnic! — Glede na ogromne zaloge vsakovrstnega zemeljskega bogastva, je skoraj nerazumljiva beda velikega števila malih ljudi, če ne bi upoštevali, da so z deželo upravljali do pred kratkim tujci, ki niso želeli, da bi se vsa ta bogastva izkoriščala. Indija ima vse pogoje, da se razvije v napredno, industrijsko državo. Ima ogromne zaloge premoga in železa; mangana na-

kopljejo v Indiji tretjino vse svetovne proizvodnje; — vodno energijo cenijo na 273 milijonov KS, a je izkoriščene šele dobri 3 odstotke. 273 milijonov konjskih sil! To je trikrat toliko kot jih imajo Nemčija, Francija in Švica skupaj! Vendar se vse to bogastvo za-

vsem v krivični razdelitvi zemlje, na miren način. Po vaseh že nekaj let hodi starček, ki prepričuje borataše, naj dajo del svoje zemlje v splošen sklad, iz katerega jo bodo dobili potem tisti, ki je nimajo. Delnega uspeha temu starčku ne moremo odreči, če-

Gandhijev sodelavec Ačaraja Vinoba Bhave, stoji na čelu gibanja indijskih kmetov za zemljo. Na sliki: kmečko zborovanje v pokrajini Orissa. Na skrajni levici sedi Vinoba Bhave.

radi kolonialne politike ni izkoriščalo. Razvoju industrije niso posvečali nobene pažnje. Ton gospodarskemu življenju je dajalo zaostalo, primitivno kmetijstvo. Se 1941. leta je živelo na vasi 87 odstotkov vsega indijskega prebivalstva, le 13 odstotkov pa v mestih.

Na vasi se je obdržalo še precej fevdalnih oblik gospodarjenja. Na eni strani imamo peščico veleposestnikov, ki imajo v svojih rokah skoraj vso zemljo, na drugi strani pa kmete brez zemlje. V provinci Madras ob vzhodni obali Indije drži 136 veleposestnikov v svojih rokah 85 odstotkov vsega delovalnih površin.

Zaradi take razdelitve zemlje so se razvile različne oblike zakupništva, ki pa se še zapletajo z vsemi mogočimi in nemogočimi posredovalci zakupov, ki spet po svoje odirajo kmeta — brez zemljaša.

Odkar je Indija postala samostojna, vlada in osebno njen predsed. Nehru, posvečata vso skrb tudi modernizaciji kmetijstva. Hkrati z izgradnjo hidrocentral se gradijo naprave za namakanje, grade se tovarne za izdelovanje kmetijskih strojev itd. Toda to ni lahko delo, če pomislimo na stanje, ki je bilo prevzeto kot dediščina žalostne preteklosti. Delo je še toliko težje, ker se hočejo izgladiti vsa protislovja na indijski vasi, ki se odražajo pred-

Na poti napredka

KLJUB VSEM ZAPREKAM, ki se postavljajo na pot modernizaciji Indije, je Indija, odkar je dobila samostojnost, močno napredovala. Vidi se, da so na delu revolucionarne sile, ki so se kalile v boju za indijsko samostojnost. Boj za osvoboditev Indije izpod tuje kolonialne uprave, se je bil dolga leta. Ena najmarkantnejših figur v tem boju je bil nedvomno Mahatma Ghandi, ki je postal simbol svobodne Indije. K neustrašnim borcem za svobodo in napredk dežele pa moramo prišteti tudi predsednika republike dr. Prasad in ministrskega predsednika Pindit Nehruja.

Indija se danes otesa zaostalosti in z ogromnimi koraki hiti, da bi nadoknadila zamujeno. Grade se nove tovarne, odpirajo novi rudniki, nove bolnice, kulturne ustanove itd.

Politika današnje, svobodne Indije je konstruktivna in aktivna politika miru. Zaradi tega in zaradi ogromnih naporov, ki jih indijsko ljudstvo vlaga, da bi preobrazilo svojo deželo in jo izvleklo iz stoletne zaostalosti, ves napreden svet s simpatijami gleda na to veliko azijsko državo.

Ivo Porenta - Vojko

3

Esesovci so prispeli pred položaje bataljona, ki jih je pričakoval. Ker so se čete kljub silnim napadom obdržale na položajih, ni napadalcem preostalo nič drugega, kakor da spreminijo načrt, usločijo smer napada in se združijo s pehoto, ki je prodirala za njimi.

Potem je šlo vse po našem načrtu. Dve četi skojevcev sta s hitrim maršem obšli sovražnikove boke. S tem so nastale protiofenzivne klešče, ki bi nasprotnika odščipnile od izhodiščnih postojank. Borec se od zaklona do zaklona je edinica pritiskala in res odrezala Nemce. Obroč je bil sklenjen. Toda ko je bila borba v polnem teku in uspeh že zagotovljen, so dobili Nemci pomoč, ki jih je rešila popolnega uničenja.

Vihar je bil raztrgal oblake nad Stolom in metež je pojeval. Bataljon postavlja taborišče in kuharji ropočejo z lonci. Po petih dneh se bomo prvič do sitega najedli vročih žgancev in zima bo postala spet lepa in življenje čudovito. Vrskl odmevajo z robu...

Partizanske razglednice

Halca

Prva noč ofenzive. Težka tišina je ležala v zraku in tilačila. Ljudje so ležali v snegu, molčali in drgetali. Trzali so se telesi in z muko pregibali dreveneče ude. V noči, ki je bila prazna in ki ni ničesar obetala. —

Ste se že kdaj v gorah prerivali po zametih? V času, ko še gamsi pobegnejo v varno zavetje gozdov in ko veter pometa po vrhah, kakor po prazni bajti? Ko votlo bobnijo plazovi in si utirajo pot v dolino? Vas ni bilo strah bele smrti? — Kruta je zima v gorah!

Tista noč je bila dolga kakor teden. Zjutraj se je obetal prijeten dan. Drevje in grmovje se je svetilo kot suho zlato.

Zarana smo napadli. Ko se je Nemcem posrečilo ustaviti prvi napad, je prišlo do drugega, tretjega, četrtega. Bataljona sta tolkla z vso silo po Švabih, ki so se umikali, se plazili od skale do skale, od drevesa do drevesa. Kasneje se je sovražnik zbral in zasedel vse položaje na grebenih Gosjaka, Stola in Zabreške planine ter počakal na naslednje jutro, ko je pod zaščito težkega orožja spet pritisnil.

Jutro tretjega dne bojev je bilo sivo in sneg je še vedno naletaval. Veter ga je raznašal in izravnal z njim globeli ter brisal gaz, ki smo jo puščali za seboj. Tretji dan brez hrane... Glad je vrtal v želodce in žeja je sušila ustnice. Kakor da bi drobje izpuhtevalo...

Utrali smo si pot v nedotaknjeno belino, v katero smo se zdaj bolj, zdaj manj ugrezali. Težko sopeč smo se borili s sipkim snegom, korak za korakom, veter pa nam je brlil v obraz in nas tiščal nazaj...

Nanadli so z vso silo. Razvila se je ena izmed največjih borb v zgodovini bojev Kokrškega odreda. Nemci so najhuje pritiskali na Poljski planini. Na čelu so bili esesovci. Ko so po grebenu, ki je bil ves čas pod ognjem naših mitraljezov prodrli nekaj kilometrov, jim je sledila pehota, ki naj bi utrdila položaje. Esesovci bi med tem udarili proti vzhodu in zapadu in s tem razširili ramena klinu. Potem bi prodirali dalje in se šele nad Poljsko planino obrnili proti jugu, sklenili obroč in nagnali I. bataljon, ki je bil tam vkopan, pred mitraljeze nemške pehote.

Zgodilo se je drugače.

'Svoboda' Kranj si nalaga veliko odgovornost

Komendčani so gostovali v Kamniku

Lep uspeh ob uprizoritvi Čufarjevega „Poloma“

Delo dramske sekcije delavsko-prosvetnega društva »Svoboda« Kranj je po nekaj obetajocih poizkusih že doma pred tremi leti zamrlo. Aktivne niso bile ta čas tudi ostale sekcije »Svobode«, — z edino izjemo Prešernovega pevskega zbora, ki ga itak v kakršnikoli organizacijski obliki od Ljudske prosvete preko SKUD do »Svobode« oživlja in čene v lepo rast osrednja osebnost dirigenta Petra Liparja.

Ob takem stanju smo pomirjeno ugotavljali, da v Kranju itak deluje in orje kulturno vedno poklicno gledališče; vsi smo napol zavedno zatiskali oči pred dejstvom, da poklicno gledališče ni orač, temveč le sejalac plemenitejšega zrna kulture — umetnosti, da pa mora težaško delo oranja ledine opraviti nekdo drugi. Ta drugi je lahko samo »Svoboda«.

Zaradi odsotnosti takega vmesnega činitelja, kot je amaterska dramska družina, je v kulturnem življenju Kranja zazijala široka vrzel. Veliko preveč delovnih ljudi je obsedelo po zakajanih beznicah zato, ker jim Prešernovo gledališče govori v jeziku, ki ga še ne razumejo; mnogo mladih ljudi, ki jih žnja po lepoti in njeni odrski emanaciji, se je s svojo skrito

željo v srcu potikalo — najraje v dvoje — po temnih drvoceh: vodstvo Prešernovega gledališča je vsa ta leta nihalo med dvema ciljema: umetniški nivo in množični obisk. Žitje dveh tako raznorodnih prvin pa je brez katalizatorja izključeno.

Katalizator, posrednik je amaterski oder. Ta bo moral naučiti najpreprostejše občinstvo teatarske abecede, njegov repertoar, ki je za ambiciozno poklicno gledališče preskromen bo vez med abecednikom in literarno umetnino. Tu se bo v marsikaterem obiskovalcu zbudila nezavedna misel, želja in potreba po nečem, česar ne zna imenovati, čemur mi pravimo z nekoliko patetično besedo kulturni dvig širokih ljudskih množic.

»Svoboda« Kranj se iz matježskega spanja prebuja v razgibanu življenju. — tudi njen dramski odsek. Uprizoril je dramo »Polom«, delo znanega proletarskega pisatelja samouka, ki se je iz pastirja in mizarskega vavienca dvignil do mnogo obetajocijšega pisatelja, pa mu je prav takrat, ko je pričel kot pisatelj dozorevati, utrnula življenjska fašistična krogla.

Res ni moja bolezen, da bi poročila o gledaliških predst

vah pisal v superlativih in več vlnudnosti je bilo v mojem obiskovanju male dvorane Sindikalnega doma, kot radovednosti in žeje po umetniškem užiku. Tem večje je bilo presenečenje, ko so režiser Ado Klavara in njegova dramska družina odvijali na odru epizodo iz težkih dni krize, kakor jo je dramaturško sicer okorno, toda iskreno, z ljubeznijo in globoko vero v zmago delavskega razreda zapisal Tone Čufar.

Predstava družine, v kateri so razen dveh, treh izkušenih amaterjev sami začetniki (vendar nekateri izraziti odrski talenti), je izpričala toliko resne

volje, poštenega dela in zavesti odgovornosti do svojega občinstva, da so posamezne začetniško krne figure zbledele v močnem vtisu skupne podobe. Z enim samim nastopom se je družina uvrstila med prve amaterske odre Gorenjske. Dobro izbrani tipi, izredno smiselno, logično podajanje teksta, skrb za lepo izgovarjavo, zlitje velike odrske izkušnje režiserja z mlado vneto igralcev, dostojna tehnika in zlasti odsotnost vsakega odrskega kiča opravičujejo to trditve.

Dramska sekcija »Svobode« Kranj si je s to predstavo, ki ne sme ostati enkrat in slučajen uspeh, naložila veliko odgovornost. F. B.

Odkritje plošče sinovom - prvoborcem in njihovem očetu na Dovjem

V nedeljo so se zbrali na Rebru nad dovško vasjo skoraj vsi prebivalci Dovjega in Mojstrane. Strmo pobočje nad vasjo je od nekdanje naselje bajtarjev, tistega dela prebivalcev vsi, ki imajo zemlje prav toliko, da ne morejo na njej ne živeti ne umreti, kakor po navadi slišimo iz njihovih ust. In ni čudno, da je v preteklosti od tod prišla revolucionarna misel in da je kakor simbolično iz ene teh reberskih hiš v letu 1941 prišel upor proti okupatorju.

V domu treh bratov in zavodnega Mlakarjevega očeta so se zbrali v zgodnjem popoldnevu 16. decembra leta 1941 člani odbora Narodne zaščite in tu premislili načrt za vstajo, ki naj bi se začela ob šesti uri z napadom na orožniško postajo. Kako nečakani in za obračun pripravljani so bili v tistih dneh naši ljudje, nam pove dejstvo, da niso mogli pričakati niti dogovorjenega časa — šeste ure — ampak so udarili po orožnikih že prej. Ko so jih razorožili in zaplenili orožje, municijo in ostali material na orožniški postaji, so se podali v nadaljnje akcije. Sedaj so imeli okrog dvajset pušk in brzostrelko, s katero pa ni znal

niče ravnati. Zasekali so cesto in železnico na več mestih, podrli telefonsko napeljavo in ob deseti uri udarili na graničarsko postojanko v Mojstrani. Zaradi izdaje se je napad na močno utrjeno postojanko ponesrečil in tako je stal upor na pol poti. Ob zori je odhajalo z Dovjega v Karavanke skozi naletavajoči sneg okrog sto upornikov, v Mežakljo pa jih je šlo iz Mojstrane okrog 50. S seboj so vodili ujetje orožnike.

Ker je bil upor na Dovjem in v Mojstrani osamljen (bil je samo še v Bohinju), razumljivo ni mogel uspeti tako, kot je bil zamišljen. Nemci so imeli kaj lahko opravilo, ko so v naslednjih dneh divjali po vaseh in se ozirali po bencinskih cisternah, ki so grozeče stale na cesti. Upor so zadušili v krvi, saj so že v naslednjih dneh zaprli nad 80 ljudi, od katerih se jih 32 ni nikdar več vrnilo v domačo vas.

V spomin na tiste velike dni, so vzdali v nedeljo na Mlakarjevi hiši spominsko ploščo prvemu padlemu uporniku Lojzu Rabiču, ki je izkrvavel ob napadu pred vrati graničarske postaje v Mojstrani, Rabiču Maksu, ki so ga ustrelili v »spravo in zadoščenje«, kot je označeval v tistih dneh nacistični lepak, Jaku Rabiču, revolucionarju in začetniku uporniške misli na Dovjem, ki je padel v borbi z Nemci pri Okroglem in končno očetu treh sinov — prvoborcem — ki se je telesno izčrpan vrnil iz nacističnega taborišča domov le še umret.

Plošča ne bo pripovedovala zanamcem le o junaškem žrtvanju očeta in treh sinov, pač pa tudi o tem, kako silno so ljudje v tem koncu naše domovine ljubili svojo zemljo in kako so se bili pripravljeno zanjo boriti.

Z. F.

Postani član Prešernove družbe

tev pa je bila še dokaz, da so potrebni za starejše vloge starejši, izkušenejši igralci, ki se že glasovno razlikujejo od mlajših.

Scena je bila enostavna, a dovolj prepričljiva, posebno, če upoštevamo težave, ki vedno spremljajo amaterske odre.

S. Šimenc

Koncert slepih v Kranju

Ne vem, če je kdaj kakšna prireditelj pustila v poslušalcih toliko toplih in plemenitih čustev, kot jih je koncert oskrbovancev Doma slepih iz Stare Loke. Koncert so izvajali ljudje, katerim je mrak osenčil pogled, ki pa vseeno najdejo, posebno v glasbi in petju, toliko tolažbe in čustvene lepote, da morejo udano prenašati usodo, ki jim je bila tako kruta. Posebno veselje čutijo, ko dobi to njihovo prizadevanje in napor, bodisi v glasbi ali v kakem drugem delu, priznanje.

Na koncertu je nastopil moški, mešani in ženski zbor, narkar so sledile klavirske in pevske solistične točke, harmonika, citraški kvartet in nazadnje še šramel - kvintet.

Kar daje pevskim zborom poseben poudarek je to, da pojo vsi zelo ubrano, intonačno čisto, z lero in smiselno interpretacijo. Zlasti je treba poudariti izredno prefinjen čut, ki ga imajo pevci za ritem. To je posebno dokazal tudi citraški kvartet, Nikfer ni bilo zastajanja ali prehitavanja, kot bi stal pred njimi najboljši dirigent. Prijetno smo bili presenečeni tudi ob izvajanju solističnih točk, tako pevskih kot klavirskih. Obe solisti imata prijeten, mehak in tonel glas, ki je zlasti prišel do izraza pri mezosoprani»ki, ko je nela Chopersonar»ki. (Gledala bi vanje vse noči). Tudi interpretacija

Čajkovskega »Zalostna« na klavirju, nas je globoko ganila. Pohvalno je treba omeniti še izvajanje solističnih točk na harmoniki in nastop šramel kvinteta, posebno ko je spremeljal Volaričev »Slovenske mladence«, kjer je prišel ženski zbor s svojo tolino in lepimi glasovi do polnega izraza.

Koliko napora je bilo, da je koncert tako izredno uspel, se je nam, ki tega podrobnega in uspešnega dela ne poznamo, težko predstavljati. Zato smo prav iz srca hvaležni oskrbovancem Doma slepih za lep glasbeni večer.

S.

Baletni večer na Jesenicah

Koncertna direkcija Slovenije v Ljubljani je priredila v soboto zvečer v Mestnem gledališču na Jesenicah »Baletni večer«, ki so ga izvajali solisti baleta ljubljanske opere Breda Šmidova, Tatjana Lipuščkova, Lidija Lipovževa, Stane Polik in Janez Miklič. Občinstvo, ki je bilo močno navdušeno nad izvajanjem plesov posameznih mojstrov, je hvaležno koncertni poslovalnici za organiziranje tega večera. Nastopajoče je nagrajevalo z burnim ploskanjem in jih obdarilo s šopki nageljnov. Poleg koncertni direkciji v Ljubljani in zastopstvu Koncertne posloval-

nice na Jesenicah gre zahvala tudi Zvezi kulturno prosvetnih društev v Radovljici, ki je dosedaj finančno podprla vse tovrstne prireditve. Želja Jeseničanov je, da bi se v okviru Ljudskega odbora mestne občine Jesenice osnovala stalna koncertna poslovalnica, ki bi ob finančni pomoči LOMO pripravila še pogostejše podobne večere in skrbelo za prepotrebne kulturni užitek Jeseničanov, ki so zaradi oddaljenosti od ljubljane mnogokrat prikrajšani. S tem bi odigrala važno vlogo tudi pri vzgajanju jeseniške koncertne publike.

U

Svet za prosveto in kulturo pri ObLO Podnart uspešno izpolnjuje svoje naloge

Posebno skrb je Svet za prosveto in kulturo pri Ljudskem odboru v Podnartu posvečal šolstvu. Letos je omogočil, da so šolska poslopja, ki so bila že v slabem stanju, popravili in obnovili. V Ljubnem so dozdaj še eno učilnico, v šolske prostore napeljali vodovod in uredili ostale naprave. Tudi na šoli v Ovišah so popravili vodovod in streho ter prebelili notranje prostore.

Še več skrbi pa je Svet posvetil kulturnemu življenju v občini, ki se razvija v dveh društvih, v Ljubnem in v Podnartu. V preteklem letu so imeli v Podnartu 26 prireditev in sicer: 17 gledaliških predstav, več predavanj, koncertov in drugih prireditev. Vsekakor je to, če upoštevamo težke delovne pogoje na vasi, velik uspeh.

Tudi v telesni vzgoji, ki jo

sistematično gojita obe društvi, so v tem letu zaradi prizadevnosti vaditeljskega kadra dosegli vidne uspehe, posebno na samostojnem telovadnem nastopu v Ljubnem. Morda bi bilo pametno preosnovati omenjeni društvi, ki sedaj pod naslovom »Partizan« zajemata vso kulturno in telesno-vzgojno življenje občine, v kulturno in telesno-vzgojno društvo. S tem bi verjetno pridobili več aktivnih sodelavcev in olajšali delo posameznih sekcij.

Pozornost so posvetili tudi splošni in strokovni vzgoji mladine. Preteklo sezono so imeli dva tečaja, enega za žensko mladino o zdravstveni vzgoji (v okviru RK) in I. letnik kmetijsko-gospodarske šole.

Ker je bilo delo društva v Podnartu oteženo in omejeno zaradi neprimernih prostoro-

rov, so začeli letos preurejati kulturni dom. Za grebena dela so doslej porabili že nad 3 milijone 400.000 dinarjev. Te dni ga pokrivajo in ko bo dom popolnoma urejen, bo v Podnartu kulturno življenje gotovo še bolj živahno.

Jesenice

V sredo popoldne je bila prva interna produkcija jeseniške glasbene šole. Na produkciji so nastopili gojenci klavirja, violine in violinčela iz obeh razredov ter šolski pionirji pevskega zbora. Produkcija, ki je lepo uspela, je dala priznanje predavateljem zbora šole ter prikazala nivo znanja gojencev, ki je šoli lahko v ponos. Zanimanje za interne produkcije je veliko in naj bi bile iste v bodoče v kaki dvorani in ne v šolskem razredu.

Gostovanje ljubljanske Drame v Kranju

G. B. Shaw: PYGMALION

V vrsti slovitih mojstrov komedije, ki so prodrli v svet velikega, genialnega smeja je od Aristofana dalje zadnji člen angleški dramatik George Bernard Shaw. Gledališče, ki naj razvija in svoji publiki posreduje živi stik s svetovno dramsko književnostjo vseh časov, v svoji repertoarni politiki ne more prezreti ujedljivega Irca, ki je tako dolgo in tako suvereno obvladal evropski oder, da je zasenčil celo svojega nordijskega vzornika Ibsena. Tudi v programskih načrtih Prešernovega gledališča se je ponovno pojavilo Shawovo ime, le do odrske ostvaritve ni prišlo. Tako je sedaj slučajno in le delno (z eno samo predstavo) zamašila to vrzel ljubljanska Drama, ki je gostovala v Kranju s Shawovo komedijo »Pygmalion«.

Najbolj izrazita lastnost človeškega in pisateljskega značaja našega avtorja je popolna odsotnost spoštovanja sleherne avtoritete in vseh družbenih tabujev ter obzirov. Z žgočim sarkazmom in jedkim zasmehom, začinjnim z duhovitimi paradoksi, se Shaw vse svoje, ne navadno dolgo življenje v nešteti komedijah in dramah bori proti socialni laži, ponarejanju in prikrojevanju zgodovine. S krepkim zamahom bije po viktorijanski dobi, razgalja zlagano moralno srednjega stanu in hinavsko licemerstvo angleškega puritanca. Toda Shaw vkljub svojemu mrzlemu in zaničljivemu tonu ni samo rušilec, ki neprizanesljivo trga ustaljeni moralni in etični kodeksi ter podira zlagane ali okostenele življenjske ideale. V vsem svojem življenjskem delu je njegova, v jedru skoraj mrko resna osebnost usmerjena v sprostitve in stvariteljski razmah vseh dobrih nagonov človeške narave. Žal v starem Fabijevcu preveč pogosto socialni agitator izpodrine pisatelja. Dramska umetnina se mu često izrodi v zgolj igrivo retorično smešenje in pridigarstvo dociranje.

Komedija »Pygmalion« kaže vse značilne lastnosti Shawove dramatične, dobre in slabe. Naslov si je pisatelj izposodil iz antične bajke, Pygmalion, kralj z otoka Cipra, je izklesal čudovit slonokoščen kip mlade deklice, se v svoj kiparski izdelek zaljubil in bridko trpel, dokler se ga ni usmilila boginja Afrodita in kip oživila. Toda junak Shawove komedije, učenjak Higgins, ustvari iz zamazane predmestne ulične cvetličarke človeka, lepo in lju-

bezni vredno žensko. Kot Pygmalion, se bo tudi on poročil z ženo, ki jo je sam ustvaril. Le da se znameniti učenjak krčevito otepa sleherne človeške in socialne odgovornosti do bitja, ki ga je zgolj zaradi zanimivega poskusa in denarne stave potegnil iz predmestnega blata. V zakon z Elizbo bo zadržal proti volji in krepko remorkiran od pravičnosti na dekleta in skrbeče mamice.

Značilna Shawova ironija je skrita v dvoumnosti naslova komedije. Higgins ni Pygmalion, samo domišlja si, da je on stvarnik lepote, ki jo oživlja božanski dih ljubezni. Le obrtnik je, bruslač, ki je večje obrusil čisti diamant, pobran v blatu velemesta.

Prav v lepem liku razcapane cvetličarke se jasno zrcali najbolj skrito bistvo pisateljevega značaja, globoka vera v neuničljivo moč dobrega v človeku.

Ob zgodbi cvetličarke, ki jo je v nešteti in ačah povzela epigonska dramaturgija (Scampolo, Peg itd.) in filmska industrija s štorijami o bogatih šefih in ubogih tipkaricah, je Shaw nanizal galerijo plastičnih likov angleške visoke družbe na predvečer prve svetovne vojne. Tu je neizogibni rekvizit angleške komedije — upo-

kojeni častnik iz kolonij, družina obubožanih snobov ter z neskončno tenkimi potezami rahle ironije slikana podoba avtentične dame. Ob njih sprosti Shaw vso svojo irsko napačnost in žolčnost, vžge slepeč ognjemet pekocih bodic in duhovitih paradoksov, pa tudi zide s Higginsovimi tiradami v retorično agitatorja in filozofiranje ljudskega govornika iz Hyde parka.

Vladimir Skrbinšek, ki je komedijo režiral, ima v ljubljanski Drami skoraj nekaj monopol za uprizorjanje Shawa, saj so pisateljevi rezonerji tako sodni njegovi izrazito rezonerski igralski naturi. To bo tudi razlog, da s Shawom vred zide v govornišvo — prečesto dopušča igralcem direktno igranje v publiko. Ob nastanku komedije je imel tak koncept še svoje upravičenosti, danes, štiri-ideset let kasneje, pa je mnogo navideznih vrednot, v katere se pisatelj zaganja, že temeljito prevrednotenih in to ne samo pri nas. V teh okoliščinah se deklarativni način igranja pread izrodi v iskanje cenčnih učinkov. Predstavo odvijata režiser v dokaj živahnem ritmu, le v četrti sliki se je med gladko tekoče kolesje zataknila nekakšna coklja, ki je dinamiko tega dejanja močno zavirala. Žal gostje niso pripeljali s seboj scenejske opreme ljubljanske uprizoritve in so predstavo v Kranju opremili z zavesami in slučajno zbranim pohištvom,

kar pa ni moglo ustvariti vzdušja do vratu zapete konservativne viktorjanske Anglije.

Elizo Doolittlovo, cvetličarko, ki postane dama, je realizirala Tina Leonova. Dala je bogato pastelno podobo, v kateri se ne nehno preliva in prepleta plahost in draž nepokvarjenega dekleta z jezikavo odrezavostjo predmestne frklje. Tudi v njeni dami smo čutili, da je ostala človeška vsebina bitja nespremenjena in le v zunanjih oblikah oplemenitena.

Bojevitega nasprotnika vsega ustaljenega in razrednega, uskoka Higginsa, nosilca Shawovih obložb, je z veliko neposrednostjo in sproščenostjo zaigral Stane Potokar. Manj izrazita je ostala druga komponenta značaja, življenjska nepraktičnost in zaverovanost v svoje delo in ideje, kakor tudi velika sebičnost slovečega učenjaka. Polkovnika Pickeringa, družabnika pri svojskem poizkusu, je postavil Lojze Drenovec s privajeno zanesljivostjo. Bil je tipični angleški gentleman zelo dobrih manir in praznega srca.

Mihaela Saričeva je znova dokazala, da je prva dama slovenskega gledališča. Dostojanstveno Higginsovo mater je podala z izredno kultivirano in umerjeno igro. Podoben je igralski koncept Elvire Kraljeve za gospo Pearceovo, gospodinjjo v Higginsovem domu.

Paule Kovič je z Elizinih

očetom, smetarjem Doolittlom postavil klišejsko komično figuro predmestnega originala, ki je bolj kot v tolmačenju Shawovih nazorov usmerjena v izvajanje smeja pri občinstvu.

Velečastita, toda obubožana rodbina Eynsford — Hillova (Mileva Ukmarjeva, Helena Erjavčeva in Bert Sotlar), ki se krčevito trudi vzdržati videz petične uglednosti, je bila nekoliko manj ostro eksponirana od osrednjih likov. V manjših vlogah so nastopili še Vida Levstikova, Maks Bajc, Aleksander Valič in drugi.

Med Dramo in Prešernovim gledališčem so stiki trajni in prisrčni. Še v času amaterstva je vodstvo SNG zmeraj rado in spontano priskočilo v potrebi na pomoč in podprlo prizadevanja kranjskega gledališča. Poklicnemu Prešernovemu gledališču pa je edino ta osrednja ustanova ponovno omogočila nastop v republiškem glavnem mestu in ni z vzvišenega postavka quasi — umetništva gledala na pehanje malega provincijskega teatra. Tudi to, ne le umetniška potencia, je razlog, da domače občinstvo vselej tako z veseljem sprejme goste iz Drame, le da samo ena predstava ne zadošča. Vodstvo Prešernovega gledališča naj bi skušalo doseči, kot predlansko sezono, gostovanje ljubljanske Drame za vse abo

Fra

„Kmečka knjiga,, je izdala prijetno čtivo

Poleg knjig Prešernove družbe smo pred kratkim dobili tudi knjižno zbirko založbe »Kmečka knjiga«, ki obsega štiri broširane — a okusno opremljene zvezke.

Obsežni **Koledar za leto 1955** vsebuje poleg koledarskega dela, ki ga je ilustriral Ivo Seljak — Čopič, še literarno — umetniški, slovstveno — zgodovinski, splošno zgodovinski, zemljepisni, prirodoslovni in tehnični del. Najvažnejši in za kmečkega človeka najzanimivejši pa so gotovo sestavki o živinoreji, sadjarstvu in poljedelstvu, ki zaključujejo tekstovni del koledarja.

Prvi zvezek **Zgodovine slovenskega naroda** je po dolgih desetletjih, kar je izhajala Grudnova Zgodovina, ki so jo po naših kmečkih domovih radi prebirali, prva kolikor se pač da poljudno napisana študija o življenju naših prednikov in o okoliščinah, v katerih so živeli.

Letošnji zvezek obravnava obdobje pred naselitvijo Slovencev v sedanji domovini in naselitev. Napisal ga je univ. prof. dr. **Bogo Grafenauer**. V tem zvezku zgodovina ni prikazana kot navajanje suhih zgodovinskih dogodkov in letnic, ampak kot živahno pisan prikaz okoliščin, ki so določile zgodovinske dogodke povzročile, zakaj dobra je lahko samo tista zgodovina, ki zgodovinske dogodke tudi pojasnjuje, ne pa samo našteva.

Naši kmetijski strokovnjaki **dr. Marijan Pavšič, ing. Oton Muck, ing. Erik Eisel in ing. Jože Ferčec** so napisali poljudno knjigo **»Pomenki o krmiljenju živine«**. V njej so obsežna poglavja o normah in obrokih krmiljenja domačih živali, ki bodo našemu kmetu zelo koristni.

Leposlovni del zbirke tvori knjiga **»Nevidna steza«**, ki vsebuje dve noveli iz mračnih dni okupacije in osvobodilne borbe. V sočnem jeziku in z rutino močnega pripovednika jo je napisal **Ignac Koprivec**.

Prihodnje leto zbirka »Kmečke knjige« ne bo več izšla, ker so se s Prešernovo družbo domenili o združitvi obeh knjižnih zbir, le Zgodovina slovenskega naroda bo še (predvidoma šest let) izhajala pri založbi Kmečka knjiga.

★ šport ★ šport ★ šport ★

V Bohinju so obnovili sankališče

Pred prvo svetovno vojno je bilo pozimi v Bohinju zelo živahno. Tu je bila ena največjih športnih naprav tistih časov na Gorenjskem. Nad dva kilometra dolgo sankališče z višinsko razliko skoraj dvesto metrov, je bilo ob nedeljah prizorišče nešteti tekmovalj. Iz Trsta, Gorice, Ljubljane in drugih krajev je prihajalo v Bohinj vsako nedeljo več vlakov sancačev, ki so našli na vzorno urejenem sankališču dovolj razvedrila.

Po prvi svetovni vojni pa je glavni vir nedeljskih obiskovalcev sankališča (Tržačani in Goričani) usahnil, sankališče pa je počasi preraslo grmovje. Začelo je samevati.

Letošnje jesen pa je turistično društvo Bohinj ob podpori občinskega ljud. odbora Bohinjska Bistrica, sankališče uredilo in ga pripravilo za sankanje. Ze letošnjo zimo predvidevajo vrsto tekmovalj, s posebno razstavo pa nameravajo vzbuditi primerno zanimanje za sankanje. Lepo urejeno sankališče bo najbrž privabilo številne ljubitelje belih poljan, brž ko bo zapadel sneg.

Bo „Partizan“ v Podbrezjah res prenehal z delom?

V letih po osvoboditvi je živelo v Podbrezjah pestro fizikurno udejstvovanje, ki je že imelo lepe tradicije iz predvojnne dobe. Vrhunec in največ uspehov pa je društvo doseglo v letu 1952 in 1953, ko je pripravilo vrsto uspešnih telovadnih prireditev občinskega praznika, kar pa ni bilo resnično. Vadi-

telj in članstvo društva so bili ob taki oceni društva povsem razumljivo vznemirjeni in prizadeti. Niti izredni, niti reant letni občni zbor društva nista mogla doseči ponovno tiste volje in veselja do dela v »Partizanu«, kakršno je bilo preje. Tako v letu 1954 društvo sploh ni delovalo in ni priredilo nobene prireditve.

Tako nadaljevati pa ni prav. Upamo, da bodo podjetni in marljivi podbreški fizikurniki in telovadci sedaj ob letnem občnem zboru zopet prijeli za delo in da ne bodo dovolili, da »Partizan« v Podbrezjah preneha z delom, orodje propade, uspehi zadnjih let pa pridejo v pozabo.

Ženska vrsta TVD »Partizan« iz Podbrezj

športnih prireditev v Podbrezjah in okolici. Marljivi vadiitelji in vadiateljice v društvu so delali z voljo in veseljem, zato uspehi niso izostali.

ni zaslužilo. O tem je pisal tudi naš tednik lansko leto v 31. številki. Marljiv vadiatelj in načelnik društva tov. Tonkli je bil obdolžen, da je bojkotiral

Fe.

USPELA AKADEMIJA

Mnogo obetajoče TVD »Partizan« iz Stražišča je v čast dneva JLA priredilo dne 17. decembra ob 20. uri v svojem domu nadvse uspelo akademijo.

Nastop ženske dece, pionirjev, pionirk, mladincev in mladink, ki so svoje vaje zelo skladno izvajali — nadvse prsrčen je bil nastop ženske dece s punčkami ter pionirk z žogami — je dokazal, kako koristni so cilji telesno - vzgojne organizacije. Krepitve telesa, zdravo razvedrilo za šolski pouk in delo doma, osnovni pojmi discipline in reda, je glavna naloga telesno - vzgojnih društev. Tega se v celoti zaveda TVD »Partizan« Stražišče, zato je želeli, da bi starši v čim večjem številu dovoljevali svojim otrokom redno posejanje prepotrebne telovadbe.

Z otvoritvijo novega doma je pričelo število članstva pri TVD »Partizan« Stražišče iz dneva v dan maraščati. S podporo nekaj starejših članov ter požrtvovalnega vadičeljskega zbora je uspelo društvu prirediti pestro akademijo, na kateri je bilo opaziti pri vajah mladincev na drogu že težke prvine.

Kino

Kino »Storžič, Kranj: 24. do 26. dec. angleški film »Pikova dama« (po romanu Aleksandra Puškina), v petek ob 16., 18. in 20. uri, v soboto in nedeljo ob 15., 17., 19. in 21. uri. 25. dec. ob 21. uri premiera danskega

filma »Ni še prepozno«. 31. dec. do 2. jan. amer. film »Sestrična Rahela«. Predstave: 31. dec. ob 16. in 18. uri, 1. in 2. jan. ob 15., 17., 19. in 21. uri. 2. jan. ob 21. uri amer. film »Veliki valček«. 3. do 5. jan. ameriški film »Dvojno življenje«. Centralna jugoslovanska kinoteka predvaja od 2. do 5. jan. mladinske barvne filme: 2. jan. ob 10. in 13. uri »Guliverjevo potovanje«. 3. jan. ob 9. in 14. uri »Sneguljčica«. 4. jan. ob 9. in 14. uri »Čarobni konjiček«. 5. jan. ob 9. in 14. uri »Oliver Twist«. Vstopnina za mladino 20 din, za odrasle 40 din.

Kino »Svoboda«, Stražišče: 25. dec. nemški film »Tromba« (samo danes), ob 16., 18. in 20. uri. 26. dec. »Pikova dama« ob 10., 18. in 20. uri. 1. in 2. jan. ob 17. in 19. uri danski film »Ni še prepozno«. 1. in 2. jan. ob 15. uri amer. film »Veliki valček«. Kinoteka predvaja od 2. do 5. jan. naslednje filme: 2. jan. ob 9. uri »Sneguljčica«, 3. jan. ob 10. in 15. uri »Čarobni konjiček«, 4. jan. ob 10. in 15. uri »Guliverjevo potovanje«, 5. jan. ob 10. in 15. uri »Oliver Twist«.

Kino »Krvave«, Cerklje: 25. in 26. decembra indijski film »Aandhyan (Neurje)«. 29. in 30. dec. nemški film »Glas drugega«. Predstave v soboto ob 19. uri, v nedeljo ob 16. in 19. uri in ob sredah in četrtek ob 19. uri.

Prizor iz angleškega filma »Pikova dama«

61. KOLO jugoslovanske loterije

Srečke, ki se kon- so zadele do- čujejo s spodaj bitek dinarjev označenimi štev.

4190	6000.—
4910	6000.—
8750	8000.—
1860	10.000.—
0663640	300.000.—
1	100.—
5681	10.100.—
36951	50.100.—
77721	50.100.—
0663641	10.100.—
063	2000.—
3833	5000.—
6833	6000.—
74	500.—
2774	4.500.—
0596924	10.000.—
0995	4000.—
5255	5000.—
6085	8000.—
3255	30.000.—
0596925	200.000.—
6	100.—
76	400.—
86	400.—
876	3400.—
1506	5100.—
0596926	10.100.—
0589686	10.400.—
57	300.—
9787	4000.—
0627907	10.000.—
0672057	10.300.—
0589687	500.000.—
98	1000.—
67598	101.000.—
0589688	10.000.—
0428098	11.000.—
0627908	200.000.—
0672058	200.000.—
9039	4000.—
9499	4000.—
4859	20.000.—
0627909	10.000.—
0672059	10.000.—
0663639	10.000.—
0428099	1.000.000.—

Skupno je bilo izrebranih 304.488 dobitkov in šest premij nosti 80 milijonov v; v zneskih v zani dobitki že

Potrebujejo novo telovadnico

Telovadno društvo »Partizan« Selca je edini v Selški dolini, ki ima zajeto skoraj vso mladino iz bližnje okolice. Pred tednom dni je obiskal društvo republiški instruktor telovadbe. Izredno ga je začudilo, ko je našel toliko mladine skupaj in tako trdno voljo do dela.

Društvo samo bo lahko vzgo-

jilo disciplinirano, zdravo in krepko mladino. Vse to pa bo mogoče doseči le s pravilnim vodstvom te mladine. Letos bo društvo organiziralo okrajno prvenstvo v vseh panogah smučanja. Verjetno bo imelo to velik pomen za vse prebivalce Selške doline, ki so zelo navdušeni za zimski šport. S trdno voljo in delom bo društvo na ta način pridobilo še nove člane. Uprava društva bo s svojim delom dokazala, da lahko pripravi tudi večja tekmovalja

ter bo tako upravičila zaupanje članstva kakor tudi Zveze, ki je v zadnjem času vsaj delno priskočila na pomoč z denarnimi sredstvi. Seveda se društvo bori z velikimi težavami, ker še nima zadosti telovadnega orodja, še težji problem pa je prostor za telovadnico, ker morajo člani sedaj telovaditi v dvorani Mladinskega doma, ki pa je neprimerna. Zato bi bilo potrebno, da začneta o tem razmišljati ObLO in okrajna zveza »Partizana«.

Občni zbor srednjega športnega društva

V nedeljo, 26. decembra ob 9. uri dopoldne bo v kino dvorani Storžič v Kranju ustanovni občni zbor srednjega športnega društva mest. Kranja. V novo društvo se bodo vključili vsi doslej v Kranju aktivni športni klubi. Pripravljali odbor vabi vse člane klubov, prijatelje športa in prebivalce mesta Kranja, da se ustanovnega občnega zbora polnoštevilno udeležijo!

„KOTEKS“

odkupi po svojih zbiralnicah in kmetijskih zadrugah svinjske kože po din 200 za kg za nepoškodovano domačo kožo. — Kmetovalci, klavnice, odrte vse prašiče in oddajte kožo najbližji zbiralnici »KOTEKSA«, ki vam plača najvišjo dnevno ceno.

Pozor!

Podjetja — Ustanove — Potrošniki

Kauče, fotelje, otomane, žimnice, zavese, tapetiranje avtomobilov, oblaganje tal z linolejem ali gumo itd.

Konjske vprege, delovna zaščitna sredstva, torbice, nahrbtnike itd. ter razna popravila

Vam hitro in kvalitetno izdelata

Tapetništvo - sedlarstvo

Radovljica Mestni trg 3

Okrajni ljudski odbor Kranj, Uprava za gozdarstvo

išče uslužbenca za finančno knjigovodstvo

Plača po uredbi. Prednost imajo kandidati s popolno srednješolsko izobrazbo z ali brez prakse. Nastop službe takoj!

OLO Kranj, Uprava za gozdarstvo

Grosistično trgovsko podjetje »ŽIVILA« Kranj, sprejme v službo dve blagovni knjigovodkinji. Nastop službe takoj. Interesenti naj se zglase osebno na upravi podjetja, Gorenja Sava štev. 11

objave . oglasi

GLEDALIŠČE

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Nedelja, 26. dec. ob 16. uri: — Izven in za podeželje — Saroyan, Sartre — »Glejte, Amerika! Mladini prepovedano. Sreda, 29. decembra ob 17. uri: Premiera — Izven — Oscar Wüchner: »Pastirček Peter in kralj Brilljantin«. Bajka v štirik dejanjih.

Četrtek, 30. decembra ob 16. uri — Izven — Oscar Wüchner: »Pastirček Peter in kralj Brilljantin«.

Petek, 31. decembra ob 15. uri: Zaključena predstava za teren Huje. Oscar Wüchner »Pastirček Peter in kralj Brilljantin«. Prihod dedka Mraza!

Sobota, 1. januarja 1955 ob 22. uri: Izven — Saroyan, Sartre »Glejte, Amerika! Mladini prepovedano.

Nedelja, 2. jan. ob 12.30 uri: Zaključena predstava za tovarno Pletenina v Kranju. — Oscar Wüchner »Pastirček Peter in kralj Brilljantin«. Prihod dedka Mraza!

Ob 16. uri: Izven in za podeželje. — Oscar Wüchner »Pastirček Peter in kralj Brilljantin«.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Sobota, 25. decembra ob 18.30 uri: Tijardovič: Mala Floramye. — Opereta.

Nedelja, 26. dec. ob 14.30 uri: Tijardovič: Mala Floramye. — Zveze z vlakli ugodne.

DPD »SVOBODA« KRANJ

V nedeljo, 26. decembra ob 16. uri: T. Čufar: »Polom«. V zgornji dvorani Sindikalnega doma. Prodaja vstopnic dve uri pred predstavo.

MALI OGLASI

Prodajam stavbno parcelo na Polici pri Kranju. — Naslov v upravi lista.

Nartnik Janez, Primskovo 54 sporočam, da nisem plačnik dolgov svoje žene Jožefe Nartnik.

Prodajam skoraj nov voz (kimpelj) — Ivana Šilar, Kokrica 97, Kranj.

Kdo bi me naučil strojepisja v Kranju — ponudbe na upravo lista.

Vajenca za tapetniško obrt sprejme takoj tapetništvo Radovljica, Mestni trg 3.

OBJAVI

OBJAVA

Trgovinska zbornica okraja Kranj obvešča potrošnike, da bodo vse trgovine (razen mlekarnic, pekarij, mesnic in trafik) dne 3. januarja 1955 zaradi letnih inventur ves dan zaprte. Vse prodajalne pa bodo odprte v normalnem poslovnem času dne 31. decembra t. l.

Trgovinska zbornica Kranj

SLUŽBO DOBJO:

Dva skladiščnika z najmanj dveletno prakso; dva mezdna knjigovodja z ali brez prakse; dva materialna knjigovodja; en administrator z večletno prakso in po možnosti z znanjem stenografije; več gradbenih tehnikov s prakso ali brez prakse; več gradbenih delovodij s prakso ali brez prakse na visokih,

nizkih in industrijskih zgradbah; več gradbenih inženirjev s prakso ali brez prakse; kalkulant z najmanj petletno prakso, ki mu je zajamčeno komfortno stanovanje vseljivo v januarju; analitik z najmanj petletno prakso, ki mu je zagotovljeno stanovanje.

Pismene ponudbe poslati na naslov: Splošno gradbeno podjetje »Primorje« Ajdovščina.

Umrl je v 72. letu naš dobri mož, oče, tast, ded

HANZLOWSKY MIROSLAV

višji gozdarski tehnik v pokoju. Pogreb dragoga pokojnika bo v petek, dne 24. decembra 1954 ob 16. uri iz mrliške veže na kranjskem pokopališču.

Zaluzjoči

Grosistično trgovsko podjetje

„Živila“ - Kranj

obvešča vse svoje cenjene odjemalce, da bo v skladiščih letna inventura, 29., 30. in 31. decembra in se v tem času blago ne bo izdajalo.

OBVESTILO

Ponovno sporočamo, da so knjižne zbirke Prešernove družbe pošte. Zato za letos ni več možno upoštevati prijav novih članov, pač pa šele za prihodnje leto. Da pa ti interesi ne bi ostali brez vsake knjižne zbirke priporočamo, da se naroče na knjižno zbirko Kmečke knjige.

V tej zbirki so naslednje knjige:

1. Koledar Kmečke knjige za leto 1955
2. Ignac Koprivec: Nevidna steza
3. dr. Bogo Grafenauer: Zgodovina slovenskega naroda
4. Pogovori o krmiljenju

Cena zbirki je 300 din in se naroča pri KMEČKI KNJIGI, Ljubljana, Miklošičeva c. 6.

DA NE BI OSTALI PRIHODNJE LETO BREZ KNJIŽNIH ZBIROK PREŠERNOVE DRUŽBE, KAKOR SO TISOČI LETOS, VABIMO VSE, DA SE TAKOJ VPIŠETE V ČLANSTVO.

Prešernova družba